

LAPIN KULLANKAIVAJAIN LIITTO Ry

Toimintakertomus vuodelta 2012

Yleistä

Liiton toiminnan kehittämiseksi hyväksyttiin uusi, 3-vuotista puheenjohtajakautta juonnatteleva tavoiteohjelma 2012 – 2014. Sen ohella noudatettiin edellä mainittu tarkentavaa toimintasuunnitelmaa 2012.

Pyrkimällä vaikuttamaan yhteiskunnalliseen mielipiteen muodostumiseen, jakamalla asiallista informaatiota, ja liiton jäsenyyden kautta tarjottujen jäsenetujen kautta aloituskynnystä madaltamalla on haluttu taata kaikille kullankaivuperinteestä ja –ammattista kiinnostuneille ihmisille mahdollisuus löytää oma polkunsu kultamaille nyt ja tulevaisuudessa.

Kullankaivun kehittämistä ympäristövastuullisena elinkeinona ja harrastuksena, ja toimintaedellytyksien turvaamista ilman kohtuuttomia lainsäädännöllisiä tai käytännön esteitä, hankaloitti kuluneena toimintakautena uusi, vuonna 2011 voimaan tullut kaivoslaki ja erityisesti siinä lisätyt lausunta- ja valitusmahdollisuudet, joita varsinkin Saamelaiskäräjät varsin ansiokkaasti hyväksi käytti.

Edunvalvonta

Liitto on pyrkinyt edunvalvontatoimikunnan koordinoimana luotaamaan yhteiskunnan asenteita kullankaivua ja kultaperinnettä kohtaan, sekä muokkaamaan niitä jatkuvuudelle myönteiseen suuntaan. Tässä työssä on käytetty hyväksi olemassa olevia kontakteja poliittisiin päätöksentekijöihin ja virkamiehiin, ja pyrittiin luomaan uusia.

Tähän liittyen liitto antoi pyynnöstä lausunnon luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kaivoslain soveltamiseksi työ- ja elinkeinoministeriölle.

Lemmenjoen asiamiespostin lakkauttamista koskevassa asiassa lähetettiin valitus viestintävirastoon sekä asunto- ja viestintäministeri Krista Kiurulle. Viestintävirasto antoi asiassa päätöksen 16.3., jossa se katsoi, että Lemmenjoen alueen asukkaiden asiointimatkaa Inarin kirkonkylälle on pidettävä alueen erityispiirteet huomioon ottaen postilain mukaisesti kohtuullisena.

Perinteisiin viranomaiskatselmuksiin eri kaivualueilla osallistuttiin kutsujen mukaisesti.

Edunvalvontapäällikkö Antti Peronius teki yhdessä liiton varapuheenjohtaja Hannu Virannon ja sihteerin Kai J. Rantasen kanssa edunvalvontaiskun eri viranomaistahoihin Rovaniemellä ajankohtaisten asioiden päivittämiseksi.

Lisäksi edunvalvontapäällikkö Peronius edusti liittoa Inarin kunnan teknisen toimen rakennusjärjestyksen muutostyötä valmisteleivassa työryhmässä

Liitto otti kantaa uuden kaivoslain käytännön soveltamisessa esille nousseisiin ongelmiin kaivosviranomaisen lupakäsittelyn yhteydessä. Kannanotto toimitettiin kaivosviranomaisen Tukesille, Saamelaiskäräjille sekä mediaan.

Jäsenistölle tarjottiin asiantuntija-apua ja neuvontaa lausuntojen ja konsultointien muodossa erinäisissä kullankaivun hallinnointiin liittyvissä ongelmatapauksissa.

Erityisesti uuden kaivoslain myötä eri tahojen valitusoikeusmahdollisuudet laajentuivat, ja kyseiset tahot ovat niitä myös intensiivisesti käyttivät.

Edunvalvontapäällikkö Antti Peronius joutui vähäistä huomattavammassa määrin konsultoimaan liiton jäsenistöä hallinto-oikeusvalitusten laatimisessa.

Uuden vesilain mukaisia vaikutuksia huuhtontakullankaivun ympäristöluvitukseen perattaessa kävi ilmi, että uusi vesilaki mahdollistaa sen, että ympäristöluvanvarainen kullankaivaja voidaan ympäristöluvassa määrätä vastaamaan kaikille kalataloudelle syntyneistä vaikutuksista ja myös asiaan liittyvästä tutkimuksesta ja seurannasta.

Sen vuoksi jouduttiin aloittamaan toimenpiteet kalatalouden tarkkailusuunnitelman toteuttamiseksi.

Hyvä kullanhuuhtontatapa-projektin puitteissa on koottu eri viranomaismääräyksistä kullankaivajille selkeä ohjeistus Hyvä kullankaivutapa-ohjekirjaseen muotoon, siten että kullankaivua koskevat ohjeet ja käytännöt muotoutuvat siihen suuntaan, että niissä on otettu huomioon kullankaivajien näkökohdat.

Ohjeistuksen lopullinen muotoilu julkaistavaan muotoon siirtyi tulevalle toimintakaudelle mm. viranomaismääräysten hakiessa yhä yhtenäistä lukuohjetta.

Kansanedustajille ja muille päättäjätahoille lähetettiin joulutervehdyksenä liiton Mieskalenteri 2013. Kalenterilähetyksen mukaan liitettiin kirjelmä ministeri Jan Vapaavuorelle ja kansanedustajille. Viestin pääsisältönä esitettiin huoli edelleen kiristyvistä ympäristövaatimuksista, jotka eivät LKL:n näkemyksen mukaan voi olla samat pelkkää vettä käyttävälle huuhtontakullankaivulle kuin kovan kiven kaivostoiminnalle kemiallisine rikastusmenetelmineen.

Jäsenistö

Liiton jäsenmäärä on ollut kasvussa. Kasvu on kuitenkin taittunut jo aiempien vuosien aikana. Sinänsä yhdistykseen liittyy vuosittain huomattavasti suurempi määrä uusia jäseniä, mutta jäsenistöön tulleet ns. käypäläisjäsenet, jotka liittyvät jäseniksi käydäkseen liiton valtauksilla toteamassa että kullankaivu ei sovi vartalolle tai psyykelle, ovat ilmiönä vakiintuneet.

	2012	2011	Muutos
Varsinaiset jäsenet	365	363	2
Kannattajajäsenet	3080	2943	137
Yhteensä	3445	3306	139
Kunniajäseniä	10	13	-3

Liiton rahastonhoitaja on hoitanut jäsenrekisterin ylläpidon ja jäsenmaksuseurannan liiton toimistolla.

Jäsenpalvelut

Toiminnanjohtaja Kauko Matilainen kulki aktiivisesti eri kulta-alueilla – erityisesti liiton jäsenvaltauksilla – ja antoi kullanhuuhtontaopastusta uusille jäsenille liiton uudella jäsenvaltauksella ”Petronellan pysäkki” Purnumukan tienhaarassa.

Matilainen toimi myös liiton Ivalon vaskauskisojen organisaatiossa sekä hoiti liiton palvelupistettä Kullanhuhdonnan EM-kisoissa Himoksella ja SM-kisoissa Tankavaarassa.

Liiton jäsenistön vapaassa käytössä olleet valtaukset olivat erittäin suosittuja jäsenistön - joista suurimmalla osalla ei ole omaa kullankaivupaikkaa eikä vahvaa kullankaivukokemusta - keskuudessa, ja kaivutoiminta alueilla oli aktiivista, asiallista ja kultaa tuottavaa.

Alueilla toimi yhteensä arviolta 500 – 1000 yhdistyksen jäsentä.

Liiton hallinnassa ovat olleet Ivalojoen-Laanilan alueella valtaukset Elsaajalla, Palsinojalla, Pikku Piispanojalla, Rönkönojalla ja Lato-ajalla, valtaus Lauttaojalla Sodankylän kunnan puolella sekä valtaukset Lemmenjoen Kotaajalla ja Karuojalla.

Lisäksi liitto omistaa 'Isolan kaivos'-kaivospiirin Lemmenjoen Miessijoella. 'Isolan kaivokselle' on myönnetty vuokrakaivuoikeus hakemuksien perusteella.

Valtauksista suosituin oli Elsa-Palsinojan valtauskompleksi. Alueelta saatiin useita karkeita kultahippuja.

Liiton pikkujoulut vietettiin 6. – 8.12.2011 Hotelli Cumulus Kemissä. Pikkujoulujen yhteydessä järjestettiin LKL:n kaivosekskursio Outokumpu Chrome Oy:n kromikaivokselle Kemiin 7.12.2010. Pikkujouluihin osallistui n. 60 jäsentä.

Prospäkkäri ja kotisivut

Sisäinen tiedottaminen on tapahtunut 4 kertaa vuodessa ilmestyneen jäsenlehti 'Prospäkkäriin' ja yhdistyksen kotisivujen välityksellä.

Prospäkkäri-lehden vastaavana päätoimittajana toimi Kai J. Rantanen ja taitosta vastasi Liisa Hertell LH Viestinnästä. Painopaikkana on ollut TammerPrint. Kotisivujen ylläpidosta ja kehittämisestä on vastannut Hannu Raja.

Lehden toimitus kiittää kaikkia lehden toimittamiseen osallistuneita ja siinä avustaneita.

Prospäkkäriin kuluja on osin katettu ilmoitusmyynnillä.

Jäsenlehteä on käytetty eri viranomaisten tiedotuskanavana jäsenistölle sekä osaltaan myös ulkoiseen tiedottamiseen ja jäsenhankintaan.

Liiton internet-sivusto toimii merkittävimpana jäsenhankintakanavana ja ulkoisena tiedonjakokanavana. Lisäksi sen käyttöä jäsenistölle suunnattuna, jäsenlehteä täydentävänä viestimenä on jatkuvasti kehitetty.

Internet-sivujen kehittämistä nimenomaan tähän suuntaan on suunniteltu ja valmisteltu.

Kuukausitasolla liiton sivuilla on 10 000 – 16 000 kävijää. Facebookissa LKL:n ilmoituksia lukee keskimäärin 500-800 kävijää viikossa. Hakukoneen osumia tulee yli 300 000.

Muu toiminta

Liitto järjesti 22. – 24.1.2012 perinteisen seminaariristeilyn Tukholmaan. Kultaseminaarin pääteema käsitteli kullan arvoa ja sen muutoksia. Seminaariin osallistui lähes 300 henkeä.

Järjestelyistä vastasivat puheenjohtajana Antti Peronius ja matkanjohtajana Heli Rapakko.

Perjantain avausseminaari järjestettiin M/s Mariellan auditoriossa.

Seminaarissa palkittiin Vuoden kullankaivajateko-huomionosoituksella Ilkka Ärrälä ja Seppo Kummala klassikkoasemaan nousevan ja kultakuumetta nostattavan Onnen hippuja-teoksen luomisesta ja ammattimaisen kullankaivun ajankuvan taltioimisesta.

Vesistön yhteistarkkailuohjelmien käytännön toteutus hoidettiin liiton organisoimana Lapin ely-keskuksen hyväksymän ohjelman mukaisesti. Ohjelma toteutettiin LKL:n, Inarin kunnan ja Metsähallituksen yhteistyönä erillisinä tarkkailuohjelmina Ivalojoen-Sotajoen ja Lemmenjoen vesistöalueilla. Edunvalvontapäällikkö Antti Peronius laati uuden päivitetyn yhteistarkkailuohjelman, jonka Lapin ely-keskus hyväksyi. Lapin ely-keskuksen vaatimuksesta vuosiraportointi tilattiin ulkopuoliselta konsultilta Pöyry Oy:ltä. Tarkkailuohjelmien kustannukset on laskutettu niiltä ympäristölupavelvollisilta, joiden toimintaan tarkkailu on kohdistunut.

Nostaakseen kullankaivun tunnettuutta ja kiinnittääkseen poliitikkojen ja kansalaisten huomion uuden kaivoslain epäoikeudenmukaisuuteen kullankaivua kohtaan, liitto julkaisi kullankaivajien Mieskalenterin.

Liitto järjesti Kullankaivajain mestaruuskisat Hotelli Kultahipussa 13. – 14.7.2012. Kisapäällikkönä toimi Esko Orava. Tärkeänä edellytyksenä kisojen onnistumiselle oli aktiivinen talkoolaisjoukko. Kisojen yhteydessä järjestettiin keskustelu- ja infotilaisuus liiton jäsenille.

Inarin kunnan alueen mineraalivaroja ja niiden hyödyntämistä kartoittavassa selvityshankkeessa toimi liiton kutsuttuna edustajana Kai J. Rantanen.

Liitto oli yhteydessä uuteen kaivosviranomaiseen Tukesiin kullankaivualueilta perittävien vakuusmaksujen hallinnointiin liittyen. Keskustelujen perusteella Tukes ilmoitti, että jatkossakin tullaan toiminnanharjoittajilta vaatimaan vakuus. Asiaa liiton puolelta oli nimetty selvittelemään Maija Vehviläinen, Antti Peronius ja Vasant Mäkinen.

Liitto osallistui PR- ja jäsenhankintamielessä erämessuille Kolilla sekä Käden taito-messuille Helsingissä yhdessä SJHY:n kanssa, ja oli edustettuna Vieppershauta-tapahtumassa Suomussalmella.

Inarin kirkkomaan Pyrkyreitten palstan yhteyteen suunnitellun tuhkauurnien muistolehdon toteuttamisesta tehtiin hankintasopimus taiteilija Antti Tenetzin kanssa. Metsähallitus lahjoitti muistomerkkiin tarvittavat puuaineksen sekä kvartsilohkareen ns. Kivekkään kvartsikalliosta. Muistomerkki toteutetaan yhteistyössä Lapin Kullan ystävien kanssa, ja sen rahoitukseen ovat osallistuneet myös Kultaperinne ry., sekä liiton kunniajäsenten Pekka Salosen ja Pentti Karhusen omaiset muistorahastojen kautta.

Kultamuseon puolelta on tuli aloite Lemmenjoen kultareitti-hankkeen jatkamiseksi. Liitto päätti osallistua Lemmenjoen kultahistoriallisen reitin suunniteluun yhteistyössä Kultamuseon ja Metsähallituksen kanssa.

Historiatoimikunnan puheenjohtaja Pirjo Muotkajärvi nimettiin liiton edustajaksi projektiin.

Ivalojoelle suunniteltavan Geopark-hankkeen kehittymistä seurattiin tarkoin, ja aiheesta käytiin Inarin kunnan edustajien kanssa puhelinpäätös. Liiton hallitus päätti olla käytettävissä valmisteluprosessin yhteydessä.

Hallinto

Liiton hallituksen puheenjohtajana toimi Jouko Korhonen.

Varapuheenjohtajana toimi Hannu Viranto vastaten ulkoisista suhteista. Hallituksen muina jäseninä toimivat eri vastuualueisiin painottuen: Kai J. Rantanen, sihteeri ja rahastonhoitaja; Mika Telilä;

Lemmenjoen alueen kiinteistöt ja kalusto, Vasant Mäkinen; muiden kullankaivu-alueiden kiinteistöt ja kalusto, Maija Vehviläinen; vakuusrahastohanke, Esko Orava; kilpailutoiminnan kehittäminen

Vuosikokous pidettiin 31.3.2012 Siidan auditoriossa, Inarin kirkonkylällä.

Kokoukseen osallistui 53 jäsentä.

Hallitus piti 12 kokousta, ja käsitteli ja valmisteli asioita aktiivisesti sähköisellä foorumilla.

Uuden kaivoslain myötä lukuisat kullankaivun ympärillä häärivät intressipiirit aktivoituivat luomaan uusia käytäntöjä kullankaivun ja sen oheisoikeuksien hallinnointiin.

Muuttuva toimintaympäristö kullankaivun kentässä on niin monitahoinen ja tulevaisuuden toimintaedellytysten kannalta ensiarvoisen tärkeä, että kokonaisuutta on tarpeen pyrkiä hahmottamaan liiton hallituksen kokouksia laajemmalla foorumilla.

Tämän vuoksi järjestettiin strategiapäivä, johon kutsuttiin liiton hallitus ja joitakin muita keskeisiä toimijoita.

Liiton osa-aikaisena toiminnanjohtajana työskenteli 1.1. – 15.6.2012 ja 10.9. – 31.12.2012 Kai J. Rantanen yhdistyksen jäsenasioita ja muita arkirutiineja pyörittäen.

Kauko Matilainen oli osa-aikaisena toiminnanjohtajana aktiivikaivukaudella ajalla 5.6. – 15.8.2012. Ajalla 16.8. – 9.9.2012 liitolla ei ollut palkattua työntekijää.

Toimintakaudella toimivat seuraavat toimikunnat:

- Kilpailutoimikunta: vetäjänä Esko Orava, jäseninä Kauko Matilainen ja Vasant Mäkinen
- Historiatoimikunta: vetäjänä Pirjo Muotkajärvi
- Edunvalvontatoimikunta: vetäjänä Antti Peronius
- Risteilytoimikunta: vetäjänä Antti Peronius jäseninä Heli Rapakko
- Vakuusrahastotoimikunta: vetäjänä Maija Vehviläinen, jäseninä Antti Peronius ja Hannu Viranto
- MM-kisat 2018 valmisteleva työryhmä: Vasant Mäkinen, Esko Orava, Minna Patokallio, Jouni Patokallio, Pirjo Muotkajärvi, Marika Ilmonen ja Jukka Kela.
- Mieskalenteri 2013 työryhmä: Pirjo Muotkajärvi, Ilkka Ärrälä ja Kai J. Rantanen

Huomionosoitukset ja lahjoitukset

Pyrkyreitten palstan hoidosta on huolehdittu tekemällä sopimus Ivalon Taimituvan kanssa. Poisnukkuneita kultamiehiä on lisäksi muistettu mahdollisuuksien mukaan.

Liitto lahjoitti jäsenmaksukultaa perinteisiin kohteisiin Kultapullo-hiihtokisoihin, Vaskoolihiihtoon, perinteisesti tuettuihin kultakisoihin sekä jäsenhankinta- ja PR-tarkoituksiin.

Lisäksi kultaa lahjoitettiin valokuvakilpailun ja hautamuistomerkin suunnittelukilpailun voittajille.

Liiton historiikkia, Elinkautiset-korttipakkoja sekä PR-tarkoituksiin hankittuja Heli Rapakon CD-levyjä on lahjoitettu yhteistyötahoille myönteisen kultamieshengen luomiseksi.

Kiinteä omaisuus

Liiton talous on ollut hyvässä kunnossa. Yhdistyksellä ei ole varsinaisia velkoja eikä vastuita.

Muun toiminnan kuluja on osa-alueesta riippuen rahoitettu joko kokonaisuudessaan tai osin ulkopuolisella rahoituksella, joka on kerätty joko toiminnanharjoittajilta tai mainostajilta.

Lisäksi jäsenmaksujen yhteydessä on saatu jäsenistöltä kohdennettua vapaaehtoista

jäsenmaksukohdetta, joka on käytetty sen toiminnan osa-alueen kehittämiseen, johon jäsenistö on tahtonut sen kohdentaa.

Tarkemmat luvut näkyvät tuloslaskelmassa ja taseessa.

Liitto omistaa Inarin kirkonkylässä jalasmökin, Lemmenjoen huoltolanssilla taukotuvan, Morgamin Kultahaminassa autiotupa-varastorakennuksen, Morgamin Kultalassa niliaitan, Martiniiskonpalon lentotoimipaikalla taukotuvan ja yhdessä Ilmailulaitoksen kanssa Jäkäläpään lentotoimipaikalla taukotuvan, kaksi saunaa Elsa-ojan-Palsinojan valtauksilla sekä saunan Lauttaojalla ja Rönkönojalla.

Liiton omaisuuden kunto ja arvo on pyritty pitämään turvattuina.

Liitto omistaa Kiinteistö Oy Kultakodin osakkeita 164 kpl. Tämä on 98,8 % kiinteistöosakeyhtiön koko osakekannasta.

Liiton yhtiökokousedustajina Kiinteistö Oy Kultakodin kokouksissa ovat toimineet Jouko Korhonen, Ami Telilä ja Markku Arvelin.

Kultakodin kiinteistön ja tontin kuntoa ja arvoa on ylläpidetty normaalein kiinteistöhoitotoimin kiinteistöosakeyhtiön toimesta.

Liitolla on ollut vuokrattuna huoneisto Kultakodista toimitilana ja arkistihuoneena.

Välivarastointialueet Äivihjärvellä ja Härkäselässä ovat olleet liiton jäsenten käytössä huolto- ja välivarastointitarkoituksessa.